

25 fiil, üç zaman

Geçmiş, b- ile şimdiki, rah ile gelecek: tek tablo, her gün kullandığın 25 fiil, beş alıştırma. Her biçimi yüksek sesle söyle.

AD _____

TARİH _____

A. BİR FİİL, ÜÇ ZAMAN

SHİRİB / YİSHRAB · İÇMEK

Filistin Arapçasında fiilin bir geçmiş, bir de şimdiki biçimi var. Gerisi öndeki küçük kelimeler: şimdi ve alışkanlıklar için **b-**, gelecek için **rah**. Bu tabloyu öğren, fiillerin çoğunu çekebilirsin.

KİŞİ	GEÇMİŞ	ŞİMDİKİ (B-)	GELECEK (RAH)	ARAPÇA (ŞİMDİKİ)
ana ben	shribt	bashrab	rah ashraf	بشرب
inta sen (erkeğe)	shribt	btishrab	rah tishrab	بتشرب
inti sen (kadına)	shribti	btishrabi	rah tishrabi	بتشربي
huwwe o (erkek)	shirib	bishrab	rah yishrab	يشرب
hiyye o (kadın)	shirbat	btishrab	rah tishrab	بتشرب
ihna biz	shribna	binishrab	rah nishrab	بنشرب
intu siz	shribtu	btishrabu	rah tishrabu	بتشربوا
humme onlar	shirbu	bishrabu	rah yishrabu	يشربوا

Dikkat: **inta** ile **hiyye** aynı şimdiki biçimi paylaşır (btishrab); **ana** ile **inta** aynı geçmiş biçimini (shribt). shirib'deki kısa i, ek gelir gelmez düşer: shribt, shirbat, shirbu.

b- = şimdi ve alışkanlıklar

bashrab = içirim ve içiyorum.
bashrab 'ahwe kull yom = her gün kahve içirim.
biddi, lazim, mumkin'den sonra
b- düşer: **biddi ashraf, lazim aruh, mumkin ashraf?**

rah = gelecek

rah'ı b-'siz biçimin önüne koy:
rah ahkilak bukra = yarın seni ararım. **rah nruh 'al-bahr** = denize gidiyoruz.
Eksiz biçim karar sorar: **aruh halla'?** = şimdi gideyim mi?

Olumsuzluk: ma ya da mish

Fiilin önüne **ma** koy: **ma shribt** (içmedim), **ma bashrab** (içmem). Sonda **-sh** da duyarsın: **ma bashrabsh**.
Gelecek ve fiil olmayanlar **mish** alır: **mish rah ashraf, mish fahim, mish hon**.

Kudüslü gibi söyle

- ق gırtlak kesmesidir, "saat" kelimesindeki iki a arasındaki kesme gibi: 'al, bi'ul, 'ahwe. Köylerde k (kal, kahwe), günde ve Bedevilerde g (gal, gahwe) duyarsın. Köylüler k'yi de ç yapar: kif → chif (çif).
- j Türkçe c gibi okunur, "cami"deki gibi: **jit** (cit), **ijat**. Beyrut ve Şam'da ise Türkçe j gibi, "jandarma"daki gibi.
- Biz = b(i)n-, mn- değil**: Filistinliler **binishrab** der, Beyrut ve Şam **mnishrab**. Geçmişte "o (kadın)" **-at** ile biter (shirbat, ijat), Beyrut ve Kahire'deki gibi **-it** ile değil. sh = ş, kh = hırıltılı h.

EMİR KİPİ

KADINA -İ, GRUBA -U EKLE

ruh! git (k: ruhi) · **ta'al!** gel (k: ta'ali) · **kul!** ye (k: kuli) · **ishrab!** iç (k: ishrabi) · **isma'!** dinle (k: isma'i) · **istanna!** bekle (k: istanni). Olumsuz emir: **la truh!** gitme.

Aıştırma 1 Tabloyu tamamla: rakab / yirkab (binmek)

— / 20

Üç biçim yeşil renkte verildi. Kalanını yukarıdaki shirib kalıbıyla doldur, her biçimi yazarken söyle. İpucu: rakab geçmişte ünlülerini korur (rakabt), yalnızca hiyye birini düşürür: rakbat.

KİŞİ	GEÇMİŞ	ŞİMDİKİ (B-)	GELECEK (RAH)
ana	rakabt		
inta			
inti			
huwwe		birkab	
hiyye			
ihna			rah nirkab
intu			
humme			

B. 25 FİİL

• = DÜZENSİZ

Geçmiş ve şimdiki zaman, sözlüklerin kullandığı biçim olan **huwwe** (o) için verildi. Diğer kişileri 1. sayfadaki tabloyla kur. Bir fiilin iki biçimini de bakmadan söyleyebildiğinde kutusunu işaretle.

TÜRKÇE	GEÇMİŞ (O)	ŞİMDİKİ (O)	ARAPÇA	ÖRNEK
☐ gitmek	rah •	biruh	بيروح	baruh 'ash-shughl işe giderim
☐ gelmek	aja •	biji	بيجي	hiyye ijat imbarih o (kadın) dün geldi
☐ yapmak	'imil	bi'mal	بيعمل	shu bti'mal? ne yapıyorsun?
☐ yemek	akal •	bokil	بوكل	akalt msakhan musahhan yedim
☐ içmek	shirib	bishrab	بيشرب	bashrab shai bi-na'na' naneli çay içerim
☐ bilmek	'irif	bi'rif	بيعرف	ma ba'rif bilmiyorum
☐ istemek	kan biddo	biddo	بده	biddi mayy su istiyorum (b- yok; biddak, biddik = istiyorsun)
☐ demek	'al •	bi'ul	بيقول	shu 'ult? ne dedin?
☐ görmek	shaf •	bishuf	بيشوف	shuft el-film? filmi gördün mü?
☐ konuşmak	haka •	bihki	بيحكي	bahki 'arabi shwayy biraz Arapça konuşurum
☐ anlamak	fihim	bifham	يفهم	fhimt! anladım!
☐ öğrenmek	t'allam	bit'allam	بيتعلم	bat'allam falastini Filistin Arapçası öğreniyorum

☐ çalışmak	ishtaghal	bishtghil	بيشتغل	btishtghil wein? nerede çalışıyorsun?
☐ oturmak (bir yerde)	sakan	biskun	بيسكن	sakin fi berlin Berlin'de oturuyorum (ortaç, k: sakne)
☐ uyumak	nam •	binam	بينام	nimt badri erken uyudum
☐ uyanmak	fa' •	bifi'	بيفيق	bafi' es-sa'a sab'a saat yedide uyanırım
☐ satın almak	ishtara	bishtri	بيشتري	ishtareit khubz ekmek aldım
☐ ödemek	dafa'	bidfa'	بيدفع	khalas, ana badfa' yok, ben ödüyorum
☐ almak	akhad •	bokhud	بوخذ	khud servees dolmuşa bin
☐ vermek	a'ta •	bi'ti	بيعطي	a'tini el-hsab hesabı ver
☐ sevmek	habb	bihibb	يحب	bahibb el-ma'lube maklubeyi severim
☐ okumak	'ara	bi'ra	بيقرا	ba'ra 'arabi Arapça okurum
☐ beklemek	istanna	bistanna	بيستنى	istanna shwayy! biraz bekle!
☐ yürümek, gitmek	mishi	bimshi	بيمشي	yalla nimshi hadi gidelim
☐ -ebilmek	'idir	bi'dar	بيقدر	ma ba'dar yapamam

Düzensizler •

- **Ortası uzun ünlülü fiiller** ünsüzle başlayan ekten önce bu ünlüyü kısaltır: rah → **ruht** (gittim), shaf → **shuft**, 'al → **'ult**, nam → **nimt**, fa' → **fi't**. Şimdiki zaman uzun ünlüyü korur: baruh, bashuf, ba'ul, banam, bafi'.
- **akal, akhad** (yemek, almak): geçmiş akalt, akhad; şimdiki zaman o ile: **bokil, bokhud** (ana bokil, inta btokil). **aja** (gelmek) en ayrıksı olan: **jit** (geldim), **ijat** (o geldi, kadın), şimdiki baji, bijî.
- **-a ile biten fiiller** (haka, a'ta, ishtara, 'ara, istanna) ana ve inta için **-eit** alır: hakeit, a'teit, ishtareit. Şimdiki zaman -i ya da -a ile biter: bihki, bi'ti, bistanna.

C. ALIŞTIRMALAR**Alıştırma 2 Geçmiş, şimdi mi gelecek mi?**

__ / 8

G (geçmiş), Ş (şimdi / alışkanlık) ya da GL (gelecek) işaretle. b- ya da rah sana söyler.

1 rah ashuf el-film bukra.	☐ G ☐ Ş ☐ GL	2 bashrab 'ahwe kull yom.	☐ G ☐ Ş ☐ GL
3 ruht 'ala 'amman es-sane el-madye.	☐ G ☐ Ş ☐ GL	4 hiyye btishtghil fi bank.	☐ G ☐ Ş ☐ GL
5 akalna ma'lube imbarih.	☐ G ☐ Ş ☐ GL	6 rah nihki 'arabi ba'd sane.	☐ G ☐ Ş ☐ GL
7 humme bi'rfu el-jawab.	☐ G ☐ Ş ☐ GL	8 ishtareit khubz es-subh.	☐ G ☐ Ş ☐ GL

Alıştırma 3 Zamanı değiştir

-- / 6

Fiili parantezdeki zamana çevir.

- 1 ana bokil (geçmiş) → _____
- 2 ana shuft (gelecek) → _____
- 3 rah aruh (şimdi) → _____
- 4 hiyye shirbat (şimdi) → _____
- 5 huwwe binam (geçmiş) → _____
- 6 intu dafa'tu (gelecek) → _____

Alıştırma 4 Hayır de

-- / 6

Her cümleyi olumsuz yap. ma mı, mish mi?

- 1 bashrab → _____
- 2 rah aruh → _____
- 3 'indi wa't → _____
- 4 huwwe bidde → _____
- 5 shuft → _____
- 6 ana fahim → _____

Alıştırma 5 Senin günün

Kendin hakkında beş cümle yaz: ikisi dün (geçmiş), ikisi her gün (b-), biri yarın (rah) hakkında. 2. sayfadan en az beş farklı fiil kullan.

1 · İMBARİH (DÜN)

2 · İMBARİH

3 · KULL YOM (HER GÜN)

4 · KULL YOM

5 · BUKRA (YARIN)

Bir partnerle: **shu 'milt imbarih?** (dün ne yaptın?) ve **shu rah ti'mal bukra?** (yarın ne yapacaksın?) diye sor. Kadına: **shu 'milti, shu rah ti'mali.** Birer cevap not al, sonra yer değiştirin.

PARTNER · İMBARİH

PARTNER · BUKRA

Bitti mi? Konuşma kontrolü

- ☐ shirib tablosunun tamamını üç zamanda yüksek sesle söyledim.
- ☐ 2. sayfadaki 15 fiilin geçmiş ve şimdiki biçimini bakmadan söyleyebiliyorum.
- ☐ Alıştırma 5'teki beş cümlemi partnerime (ya da aynaya) okumadan anlattım.

Cevap anahtarı

Öğretmenler ve kendi kendine öğrenenler için. Kağıdı sınıfta dağıtmadan önce bu sayfayı ayır.

Alıştırma 1 Geçmiş: rakabt · rakabt · rakabti · rakab · rakbat · rakabna · rakabtu · rakabu · **Şimdiki:** barkab · btirkab · btirkabi · birkab · btirkab · binirkab · btirkabu · birkabu · **Gelecek:** rah arkab · rah tirkab · rah tirkabi · rah yirkab · rah tirkab · rah nirkab · rah tirkabu · rah yirkabu. (binirkab yerine bnirkab da kabul edilir.)

Alıştırma 2 1 GL · 2 Ş · 3 G · 4 Ş · 5 G · 6 GL · 7 Ş · 8 G

Alıştırma 3 1 akalt · 2 rah ashuf · 3 baruh · 4 hiyye btishrab · 5 huwwe nam · 6 intu rah tidfa'u

Alıştırma 4 1 ma bashrab · 2 mish rah aruh · 3 ma 'indi wa't · 4 huwwe ma biddo · 5 ma shuft · 6 ana mish fahim. (-sh'li biçimler de doğru: ma bashrabsh, 'indish wa't, biddosh, ma shuftish.)

Alıştırma 5 Serbest cevap. Örnek: 1 imbarih ruht 'ash-shughl. · 2 akalt msakhan w shribt shai. · 3 kull yom bafi' es-sa'a sab'a. · 4 bat'allam falastini kull yom. · 5 bukra rah ashuf film ma' sahbi.

ÖĞRETMEN NOTLARI

- Süre: kağıdın tamamı için yaklaşık 50 dakika. İki derse rahat bölünür: zamanlar (A, B, Alıştırma 1-3) ve olumsuzluk ile konuşma (Alıştırma 4 ve 5).
- Alıştırma 1'den önce shirib tablosunu koro halinde çalıştır: sen kişiyi söyle, sınıf üç biçimi de söylesin. Sonra kimse yazmadan önce ikililer aynısını rakab ile yapsın.
- Sık hatalar: biddi, lazim ve mumkin'den sonra b-yi tutmak (biddi bashrab); her seferinde biddi ashraf diye düzelt. Lübnan ya da Suriye materyali bilenler mnishrab ve 'am getirir; Kudüs'te binishrab ve yalın b- biçimi kullanılır. Türkiye'de fasih Arapça öğrenenler rah yerine sa- ya da sawfa kullanır.
- Alıştırma 4: fiillerden önce ma, diğer her şeyden önce mish, başlangıç seviyesinin ihtiyacı olan tek olumsuzluk kuralı. -sh'li biçimleri kabul et; Filistin konuşmasında normaldir, ama tek başına ma her zaman anlaşılır.
- Yazım akademik bir standart değil, yaygın kullanımdır: ' = gırtlak kesmesi (Kudüs'te ق), ' = ayn, j = Türkçe c, sh = ş, kh = hırıltılı h (Almanca "Bach"), h hem ح hem ه için.

SIRADAKİ ÇALIŞMA KAĞIDI

Çalışma kağıdı 5: Filistin Arapçası kelimeler ve ifadeler. Gruplanmış 100 temel kelime, 20 günlük ifade, işaret kutulu 7 günlük plan. yallahspeak.com/tr/worksheets/filistin-arapcasi adresinde ücretsiz.

Gününü Filistin Arapçasıyla bir yapay zekâ partnerine anlatmak ve konuşurken fiil çekimlerinin düzeltilmesini istiyorsan Yallah Speak uygulamasını dene (başlangıç ücretsiz, iOS ve Android).